ẤU HỌC KHẢI MÔNG

COURS GRADUÉ

DE

LANGUE CHINOISE ÉCRITE

PAR

THÊ-TÀI, TRƯƠNG-MINH-KÝ

Officier d'Académie.

Chevalier du Đại-nam et du Cao-mang.

Ancien professeur de chinois au collège Indigène.

INTERPRÈTE AU TITRE EUROPÉEN

Nhược thăng cao, tất tự hạ;
nhược trắc hà, tất tự nhĩ.

Y-DOÃN.

SAIGON

Imprimerie Commerciale REY, CURIOL & Cie

1892

Agence Économique
BIBLIOTHÈQUE
N°
de l'Indochine

Digitized by Google
CORNELL UNIVERSITY

Generated for Tan Tran (Montana State University) on 2019-07-06 22:15 GMT / http://hdl.handle.net/2027/coo.31924074308044
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Digitized by Google

Original from
CORNELL UNIVERSITY

Generated for Tan Tran (Montana State University) on 2019-07-06 22:15 GMT / http://hdl.handle.net/2027/coo.31924074308044
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

ẤU HỌC KHẢI MÔNG

COURS GRADUÉ

DE

LANGUE CHINOISE ÉCRITE

PAR

THÊ-TẢI, TRƯƠNG-MINH-KÝ

Officier d'Académie.

Chevalier du Đại-nam et du Cao-mang.

Ancien professeur de chinois au collège Indigène.

INTERPRÈTE AU TITRE EUROPÉEN AU SECRÉTARIAT GÉNÉRAL

Nhược thăng cao, tất tự hạ ;
nhược trắc hà, tất tự nhỉ.
Y-DOÃN.

SAIGON

Imprimerie Commerciale REY, CURIOL & Cie

1892

Digitized by Google

Original from CORNELL UNIVERSITY

Generated for Tan Tran (Montana State University) on 2019-07-06 22:15 GMT / http://hdl.handle.net/2027/coo.31924074308044
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Wasn
PL1117
T87
v.1

CORNELL UNIVERSITY LIBRARY ITHACA, N.Y.

PREFACE

La science des caractères est un labyrinthe où depuis des siècles le flot des générations s'engouffre au sortir de l'enfance ; mais combien parmi ceux qui y ont pénétré en connaissent tous les détours ? Dans l'obscur dédale des caractères figuratifs, des caractères indicatifs, des caractères combinés, des caractères métaphoriques, des caractères syllabiques, des caractères renversés, l'intelligence s'atrophie et la mémoire reste impuissante. L'auteur d'une remarquable étude sur l'Instruction publique en Basse-Cochinchine, écrivait, quelques années après la conquête, que l'étude des caractères forçait les peuples jaunes à vieillir dans une longue enfance. Cette affirmation est certainement exagérée, mais nous ne pouvons pas nier qu'elle ne soit vérifiée pour beaucoup.

Toutefois ce n'est pas aux caractères chinois eux-mêmes qu'il faut s'en prendre du peu d'extension de nos connaissances, surtout en sciences. Non, c'est notre pédagogie qu'il faut critiquer. Les caractères nous sont absolument nécessaires pour écrire notre langue, seuls ils peuvent traduire notre pensée dans ses détails les plus intimes. Nonobstant l'apologie dont il a été l'objet, le *Quốc-ngữ* n'est qu'un expédient destiné à faciliter l'écriture de notre langue vulgaire. Avec les quelques centaines de mots de cette dernière nous pouvons à peine nous faire entendre dans les circonstances ordinaires de la vie ; mais dès que nous voulons nous élever un peu au-dessus de la vie matérielle et discuter sur les questions philosophiques, politiques ou autres qui peuvent nous intéresser, nous devons recourir à l'emploi des mots savants, de ceux qui se représentent à l'aide des caractères. Or, pour faciliter l'étude de l'idiome savant, nos prédécesseurs avaient composé le *Huân-môn̂g* (livre des deux mille caractères) et le *Tam-thiên-tự* (livre des trois mille caractères). Le *Huân-môn̂g* et le *Tam-thiên-tự* ne sont qu'une compilation des principaux signes usuels disposés dans un ordre qui permet de les retenir facilement. Mais ceux qui étudient ces ouvrages n'apprennent qu'à lire les caractères et en ignorent les divers sens, à fortiori ne pourraient-ils les combiner pour en faire des phrases. De cette épellation, les maîtres d'écoles font passer leurs élèves à l'étude du *Tam-tự-kinh*, du *Tứ-tự-kinh*, du *Ngũ-tự-kinh* et du *Sơ-học-vân-tân*. Disons de suite que c'est là prendre le taureau par les cornes. Le *Tam-tự-kinh* et les autres livres que nous venons de nommer sont en vers. Par suite de la structure des vers, les phrases y sont d'une concision extrême et pour beaucoup d'entre elles le vrai sens en est presque impossible à saisir. D'autre part nous nous permettrons de dire qu'à ces difficultés que rencontre l'enfant s'ajoute toujours l'arrière pensée jalouse du maître qui, fier et avare de sa science, ne lui en jette que des miettes.

Notre but, en élaborant les modestes leçons qui forment ce livre, a été d'aplanir aux débutants les obstacles que nous venons de signaler. Nous avons procédé du simple au complexe. Nos leçons se composent de trois parties : 1° un texte à apprendre. Ce texte comprend quelques caractères dont nous avons donné l'analyse, c'est-à-dire dont nous avons donné la décomposition en signes simples ; 2° des modèles de phrases avec l'indication des positions respectives des mots dans la construction chinoise et dans la phraséologie vulgaire ; 3° des exercices se rapportant au texte, et n'exigeant qu'un peu d'attention et de mémoire. Il ne s'agit en effet que de composer des phrases d'après les modèles donnés.

De cette façon, à la fin du livre le lecteur studieux saura écrire sa pensée et après une année d'étude il pourra rédiger une lettre ou un acte usuel. La connaissance qu'il aura de la signification des caractères lui permettra, en outre, de comprendre les ouvrages philosophiques.

Depuis de longues années, nous nous étions pénétré de la nécessité de rompre avec la routine et la tradition. Pour respectables que soient les idées pédagogiques de nos ancêtres, nous ne pouvons pas, nous ne devons pas, après avoir reconnu

W 112670
2105

Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY
Generated for Tan Tran (Montana State University) on 2019-07-06 22:15 GMT / http://hdl.handle.net/2027/coo.31924074308044
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

la cause du mal, leur sacrifier, de gaîté de cœur, l'avenir intellectuel de ce pays. Notre plus vif désir serait de voir les jeunes générations, en même temps qu'elles puisent dans les divers établissements scolaires de la colonie le goût des sciences et de la civilisation de l'Occident, s'adonner à l'étude de la littérature et de la morale de notre pays. Nous prions nos jeunes compatriotes de ne pas oublier que c'est par l'étude de la philosophie que l'on devient des hommes utiles.

Gia-dịnh, le 15 juillet 1892.

Cher monsieur TRƯƠNG-MINH-KÝ,

La lecture de votre ouvrage intitulé *Âu-học-khải-mông* me permet d'affirmer qu'il est appelé à rendre de grands services aux enfants des écoles. Il les conduit graduellement à composer des phrases avec un certain nombre de caractères usuels dont l'étude n'exige qu'un petit effort de mémoire. Même cet effort de mémoire au lieu d'être passif comme avec les autres méthodes devient intelligent dans votre livre ; car les caractères y ont été décomposés en leurs éléments simples. Cela permet à l'enfant de s'habituer de bonne heure à analyser les caractères et à se rendre compte de la formation des signes les plus composés.

Je suis heureux de reconnaître que votre œuvre aura pour but d'abréger d'une façon considérable la durée des études chinoises.

Saigon, le 20 août 1892.

HOÀNG-TỊNH, PAULUS CỦA,
Đốc phủ sứ.
Officier d'Académie, Chevalier de la Légion d'honneur.

Chợquán, le 30 août 1892.

Mon cher monsieur TRƯƠNG-MINH-KÝ,

Vous m'avez fait l'honneur de m'envoyer votre manuscrit ainsi que les premières épreuves de votre méthode intitulée : *Âu học khải mông.*

J'ai examiné, lu et relu ce travail. Je suis heureux maintenant de vous assurer que vous pouvez l'éditer sans crainte. Car, on y sent l'esprit méthodique que les œuvres d'Ollendorff vous ont inspiré. Votre cours gradué de caractères convient aux enfants qui commencent à se livrer à l'étude intéressante de l'écriture chinoise.

Vous avez eu la bonne idée d'analyser les caractères (d'idées combinées ou idéophonétiques) et d'augmenter le vocabulaire par les caractères ainsi décomposés.

Je suis sûr d'avance que votre ouvrage aura un grand succès ; car on en a besoin dans nos écoles primaires.

Agréez donc, mon cher monsieur Trương-minh-Ký, avec mes compliments, l'expression de mes sentiments toujours dévoués.

SĨ-TÀI, TRƯƠNG-VĨNH-KÝ,
Professeur de langues orientales,
Officier de l'Instruction publique, Chevalier de la Légion d'honneur.

Mon cher ami,

En parcourant votre manuscrit, je trouve qu'il est très bien fait pour apprendre aux enfants la signification des mots et la construction des phrases.

Je remarque en outre que les exercices sont formés de petites phrases qui expriment une pensée morale ou apprennent aux élèves un fait historique.

C'est ainsi, mon cher ami, que votre livre deviendra très utile aux enfants de nos écoles.

Cholón, le 28 août 1892.

NGUYỄN-HIỆU-NGHĨA,
Tri huyện de 1e classe à Cholon,
Ancien lettré à la Résidence supérieure du Tonkin.

Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY
Generated for Tan Tran (Montana State University) on 2019-07-06 22:15 GMT / http://hdl.handle.net/2027/coo.31924074308044
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

一二三馬 三手馬馬

牛 ノ 𠂉 牛

羊 ソ 兰 羊

汝 氵 汀 汝 汝

乎 ノ 𠂎 乎 乎

我 ノ 二 于 手 我 我

有 一 ナ 冇 有 有

無 ノ 𠂉 冊 無 無

也 ㇇ 也 也

Năm 1875, ta có làm thầy dạy chữ nho tại trường Bổn quấc. Chừ bắt chước theo cách ông *Ollendorff*, với ông *Des Michels* mà làm sách nầy để dạy trẻ nhỏ học vở lòng, rồi sau có học sư, tứ thơ, ngũ kinh v. v.

Generated for Tan Tran (Montana State University) on 2019-07-06 22:15 GMT / http://hdl.handle.net/2027/coo.31924074308044
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

第 一 章

Đệ 1 *nhứt* 2 *chương* 3

BÀI 3 THỨ 1 NHỨT 2

我 *ngả*, ta, tôi, tao. — 汝 *nhữ* (氵水 *thủy*, nước + 女 *nữ*, gái, đàn bà) mầy, mi, ngươi, nhà ngươi. — 有 *hữu*, có. — 無 *vô*, chăng, không. chẳng. — 乎 *hồ*, sao, ôi, hơn, chăng, nơi. — 也 *dã*, vậy. (hư tử). — 一 *nhứt*, một. — 二 *nhị*, hai. — 三 *tam*, ba. — 馬 *mã*, ngựa. — 牛 *ngưu*, trâu. — 羊 *dương*, dê, trừu, chiên.

汝[1] 有[2] 馬[3] 乎[4]	Mầy[1] có[2] ngựa[3] sao[4] ?
無[1] 也[2] (A)	Không[1] .
汝[1] 有[2] 我[3] 馬[4] 乎[5]	Mầy[1] có[2] con-ngựa[3] của-tao[4] sao[5] ?
有[1] 也[2]	Có[1] .
汝[1] 有[2] 一[3] 馬[4] 乎[5]	Mầy[1] có[2] một[3] con-ngựa[4] sao[5] ?
無[1] 也[2]	Không[1] .

Mầy có trâu sao ? — Không. — Mầy có một con ngựa sao ? — Tôi có một con ngựa, hai con trâu. — Mầy có trâu của tao sao ? — Không. — Mầy có hai ba con dê sao ? — Có. — Mầy có dê có ngựa sao ? — Tôi có ngựa, không có dê. — Mầy có ngựa, trâu của tao sao ? — Không. — Con gái mầy có một con trâu nước sao. — Không.

第 二 章

Đệ 1 *nhị* 2 *chương* 3

BÀI 3 THỨ 1 HAI 2

吾 *ngô* (五 *ngũ*, năm + 口 *khẩu*, miệng) ta, tao, tôi. —

(A) Chữ *dã* đây, nghĩa là *vậy* là *thiệt* ; như Phansa nói : *oui certes, non certes* : Ta nói: *có thiệt, không ngay*, vậy.

Phải kêu con nít lên *bản* mà dạy viết: *châm, ngan, sổ, đá, phẹt*, cho nhâm cách, cho phải phép, dặng cho quen, cho nhớ mặt chữ.

Trò A ! chữ *ngưu*, nghĩa là gì ? — Thưa, *ngưu* là *trâu*. — Viết làm sao ? — Thưa, một phẹt, hai ngan, một sổ. — Phải.

Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY
Generated for Tan Tran (Montana State University) on 2019-07-06 22:15 GMT / http://hdl.handle.net/2027/coo.31924074308044
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

兄 丶口尸兄
弟 丷当弟弟
之 ⺀之

你 亻仆价你
吾 一丅五五吾吾吾

其 一十廾甘其
彼 彳彼
此 卜止此

猫 犭犾猫
狗 犭犳狗

Trò B! *người*, chữ gì? — Thưa, chữ *nhơn*. — *Người nhỏ* dịch làm sao? — Thưa, *tiểu nhơn*. — Còn, *người nhỏ nầy* ? — Thưa, *thử tiểu nhơn*. — Dược.

Trò C! *anh*, chữ gì? — Thưa, chữ *huinh*. — *Anh tao*, dịch làm sao? — Thưa, *ngô huinh*. — Còn, *con ngựa của anh tao* ? — Thưa, *ngô huinh chi mả*. — Giỏi.

Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY
Generated for Tan Tran (Montana State University) on 2019-07-06 22:15 GMT / http://hdl.handle.net/2027/coo.31924074308044
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

你尒 *nẻ* (亻人 *nhơn*, người, người-ta + 小 *tiểu*, nhỏ) mầy mi, ngươi, nhả-ngươi. — 其 *kỳ*, thữa, nó, của-nó. — 此 *thử*, ầy, nầy. — 彼 *bỉ*, kia, đó. — 之 *chi*, đi, của, đó. — 兄 *huinh*, anh. — 弟 *đệ*, em (trai). — 弟 (梯) *đề*, thuận. — 猫 *miêu* (犭犬 *khuyển*, chó. + 苗 *miêu*, mộng) mèo — 狗 *cẩu* (犭 + 句 *cú*, câu) chó.

你[1] 有[2] 此[3] 牛[4] 乎[5]	Mầy[1] có[2] trâu[3] nầy[4] sao[4] ?
吾[1] 有[2] 之[3]	Tôi[1] có[2] con-ầy[3].
你[1] 有[2] 我[3] 兄[4] 之[5] 牛[6] 乎[7]	Mầy[1] có[2] trâu[6] của[3] anh[4] tao[3] sao[7] ?
無[1] 其[2] 牛[3] 有[4] 其[5] 羊[6]	Không-có[1] trâu[3] của-ảnh[2] có[4] dê[6] của-ảnh[5].

Mầy có con dê của người kia sao ? — Không có con đó. — Anh mầy có con ngựa của tao sao ? — Có con đó. — Em mầy có ngựa, trâu của tao sao ? — Nó có. — Mầy có con ngựa của anh tao sao ? — Có con đó. — Mầy có con mèo của anh mầy sao ? — Tôi có con ầy. — Anh em tao có trâu của mầy sao ? — Không có. — Đứa con gái nầy có nước sao ? — Có. — Mầy có năm con ngựa sao ? — Có một con ngựa. — Mầy có một con trâu nước sao ? — Không. — Người nầy có con dê của tao sao ? — Người kia có con đó. — Em nhỏ tao có ngựa sao ? — Không. — Người con gái nầy có con trâu của anh tao sao ? — Nó không có con đó. — Anh nó có con đó sao ? — Ảnh có con đó. — Chó mèo, mầy có sao ? — Không.

第 三 章

Đệ 1 *tam* 2 *chương* 3

BÀI 3 THỨ 1 BA 2

鴨 *áp*, (甲 *giáp* + 鳥 *điểu*, chim) vịt. — 鷄 *kê*, (奚 *hề*, sao + 鳥 *điểu*) gà. — 姊 *tỉ*, (姊, 女 *nữ* + 朿 *tỷ*, + 市 *thị*, chợ) chị. — 妹 *mụi*, (女 *nữ* + 未 *mùi* ; *vị*, chưa) em (gái). — 白 *bạch*, trắng. — 墨 *mặc*, (黑 *hắc*, đen + 土 *thổ*, đất) mực. — 誰 *thùy*, (言 *ngôn*, thốt, nói, lời-nói + 隹 *chuy*, loài chim) ai. — 他 *tha*, (人 *nhơn*, + 也 *dã*) khác, nó. (A)

(A) *Chiếc tự* những chữ cần dùng mà thôi. Lại *nhứt tự lục nghĩa*, mỗi chữ có nhiều nghĩa ; đây ta nói nghĩa thường dùng đã, rồi còn nghĩa khác thì tới đâu hay đó.

Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY
Generated for Tan Tran (Montana State University) on 2019-07-06 22:15 GMT / http://hdl.handle.net/2027/coo.31924074308044
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

鷄
爫 爫幺 奚 鷄

鴨
甲 鴨

姊
女 女 姊 姊

妹
女 女二 妹

白
ノ 亻 白 白

墨
里 黑 墨

他
亻 他

誰
言 訁 訁 誰 誰

Cầm viêt : hai ngón đỡ dưới, hai ngón kẻm trên với ngón tay cái, cầm cho đứng, ngồi cho ngay.

Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY
Generated for Tan Tran (Montana State University) on 2019-07-06 22:15 GMT / http://hdl.handle.net/2027/coo.31924074308044
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

汝[1] 妹[2] 有[3] 一[4] 鳥[5] 乎[6]	Em gái[2] mầy[1] có[3] một[4] con-chim[5] sao[6] ?
其[1] 有[2] 也[3]	Nó[1] có[2] .
他[1] 人[2] 有[3] 乎[4] 無[1] 也[2]	Người[2] khác[1] có[3] sao[4] ? Không[1]
誰[1] 有[2] 我[3] 黑[4] 牛[5]	Ai[1] có[2] con-trâu[3] (đen)[4] của-tôi[5] ?
我[1] 弟[2] 有[3] 之[4]	Em-trai[2] tôi[1] có[3] con-ầy[4] .

Anh tao có con vịt của em trai mầy sao ? — Có con ầy. — Em gái mầy có con chim của tao sao ? — Nó Không có con đó. — Nó có con gà của em gái tao sao ? — Nó có con ầy. — Mầy có con trâu trắng của tao sao ? — Không có con ầy. — Em trai mầy có con trâu đen của tao sao ? — Nó không có con ầy. — Ai có con ầy ? — Em gái nó có con ầy. — Ai có con chim trắng của tao ? — Tao có con ầy. — Mầy có con gà nầy sao ? — Không có con gà nầy, có con trâu nhỏ của anh tôi. — Mầy có một con vịt của em trai tao sao ? — Không. — Chợ nầy có gà vịt sao ? — Có. — Mầy có mực có nước sao ? — Không. — Đất nầy trắng hay là đen — Trắng. — Mầy có con ngựa của ai ? — Đó con ngựa của em trai tôi.

第 四 章

Đệ 1 *tứ* 2 *chương* 3

BÀI 3 THỨ 1 TƯ 2

銀 *ngân,* (金 *kim,* vàng + 艮 *cân,* ngăn, cản.) bạc (A). — 火 *hỏa,* lửa. — 椅 *ỷ,* (木 *mộc,* cây + 奇 *kỳ,* lạ) ghế. — 何 *hà,* (人 *nhơn* + 可 *khả,* khá) sao, nào, gì, đâu. — 孰 *thục* (享 *hưởng* + 凡 *hườn*) ai, chi. — 四 *tứ,* bốn. — 六 *lục,* sáu. — 黃 *huỳnh,* vàng. — 色 *sắc,* màu sắc.

你[1] 有[2] 何[3] 牛[4]	Mầy[1] có[2] con-trâu[3] nào[4] ?
吾[1] 有[2] 木[3] 牛[4]	Tôi[1] có[2] con-trâu[4] bằng-cây[3] .

Mầy có gà gì ? — Tôi có một con gà bằng vàng. — Em trai mầy có loại kim gì ? — Nó có bạch kim của em gái nó. — Chị nó có cây sao ? — Có. — Có cây gì ? — Cây vàng. — Ai có nước ? — Tao có. — Ấy đất gì vậy ? — Đất trắng. — Ai có ngựa ?

(A) *Kim* = loài kim ; *huỳnh kim* = vàng ; *bạch kim* = bạc ; *Thanh kim* = chì ; *hồng kim,* đồng.

Trò I ! lên viết : *thử tiểu nhơn kiến ngô huỳnh chi mã,* nghĩa là chi ? — Thưa thầy, nghĩa là : *dứa TIỂU NHƠN nầy thấy con ngựa của anh ta.* — Làm sao

Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY
Generated for Tan Tran (Montana State University) on 2019-07-06 22:15 GMT / http://hdl.handle.net/2027/coo.31924074308044
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

銀 金銀 椅 木椅 四 六何 亻何

孰 享孰 黄 廿龷菁黄 色 ク⺈㐫色

火 丶リソ火

---

gọi là *tiểu nhơn?* — Thưa, người bụng dạ nhỏ mọn hẹp hòi. — Như không nói : *ngô huinh chi mã* lại, thì đặt chữ gì thế? — Thưa, chữ *chi* là *đó*, phải nói : *thử tiểu nhơn kiến chi.* — Như không nói *thử tiểu nhơn* lại, thì đặt chữ gì mà thế?

Generated for Tan Tran (Montana State University) on 2019-07-06 22:15 GMT / http://hdl.handle.net/2027/coo.31924074308044
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

— Anh tôi có bốn con ngựa, năm con trâu, sáu con dê. — Em gái mấy có huỳnh kim của chị tao sao ? — Không có thứ đó ? — Ai có thứ đó ? — Chị tôi có thứ đó. — Mấy có giống gì ? — Tôi có một anh một em. — Anh em mấy có lữa sao ? — Không. — Ai có ? — Em trai mấy có. — Mấy có miệng, sao không nói ? — Nói giống gì ? — Kẻ tiểu nhơn nầy có chi ? — Có một con ngựa trắng. — Ai có con bò *(huỳnh ngưu)* của tao ? — Em gái nhỏ mấy có con ấy. — Vàng sắc gì, bạc sắc gì ? — Vàng vàng ; bạc trắng. — Mấy có lửa sao ? — Có.

第五章

Đệ 1 *ngũ* 2 *chương* 3

BÀI 3 THỨ 1 NĂM 2

幾 *kĩ*, mày. — 多 *đa*, nhiều. — 否 *(bỉ) phủ* (不 *bất*, chăng + 口 *khẩu*) chăng, chẳng. — 及 *cập*, kịp, với. — 見 *kiến*, thấy, thăm, viếng. — 遇 *ngộ*, gặp. — 是 *thị* (日 *nhựt*, ngày + 正 *chánh*, ngay) thiệt, phải, thì, là. — 字 *tự*, chữ — 畫 *hoạch* (聿 *duật* + 田 *điền*, ruộng + — *nhứt*) nét, vẽ. — 而 *nhi*, mà, và, ấy. — 魚 *ngư*, cá.

此[1] 是[2] 我[3] 銀[4]	Ấy[1] là[2] bạc[4] của-tôi[3].
我[1] 見[2] 之[3]	Tôi[1] thấy[2] nó[3].
其[1] 不[2] 遇[3] 我[4] 兄[5]	Nó[1] chẳng[2] gặp[3] anh[5] tôi[4].
你[1] 有[2] 馬[3] 幾[4] 多[5]	Mấy[1] có[2] bao-nhiêu[4.5] ngựa[3] ?
有[1] 多[2] 也[3]	Có[1] nhiều[2].
你[1] 見[2] 吾[3] 馬[4] 否[5]	Mấy[1] thấy[2] con-ngựa[4] của-tao[3] chăng[5] ?
我[1] 見[2] 汝[3] 馬[4] 及[5] 汝[6] 兄[7] 之[8] 馬[9] 也[10]	Tao[1] thấy[2] con-ngựa[4] của-mấy[3] với[5] con-ngựa[9] của[8] anh[7] mấy[6].

Mấy có nhiều bạc sao ? — Chẳng nhiều, — Mấy thấy con chim của em trai mấy sao ? — Thấy con ấy. — Con chim gì ? — Chim lạ. — Anh tao có thấy nó sao ? — Chưa thấy con ấy. — Mấy gặp con ngựa của người nầy sao ? — Chẳng gặp con ngựa của nó, mà thấy con trâu của nó. — Nó có nhiều trâu sao ? — Nhiều. — Bao nhiêu ? — Bốn năm con. — Con trâu con ngựa của nó, có sắc trắng, phải chăng ? — Thiệt là sắc trắng. — Mấy có vàng chăng ? — Có loài huỳnh kim

— Thưa, chữ *kỳ* là *nó* ; phải nói : *kỳ kiến chi*. — Còn : *nó chưa thấy đó vậy*, dịch làm sao ? — Thưa, *kỳ vị chi kiến dã*. — Thôi.

Trò T ! lên đây, trò biết lặm sao chữ *ngư* có bốn chấm chung không ? — Thưa, bốn chấm đó là chữ *hỏa*. — Làm sao *cá* ưa *nước*, không viết chữ *thuỷ*, lại viết chữ *hỏa* là *lửa* ? — Thưa, vẽ hình con cá, đuôi sẻ in chữ *hỏa* ; cũng như chữ *ngưu*,

Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY
Generated for Tan Tran (Montana State University) on 2019-07-06 22:15 GMT / http://hdl.handle.net/2027/coo.31924074308044
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

với bạch kim. — Đêm nay mầy có thầy giồng gì ? — Thầy mầy với một con bò. — Mầy có thầy con cá của tao không ? — Chưa thầy. — Em tao có thầy cây lạ nầy sao ? — Chưa thầy cây ầy. — Em trai nhỏ mầy có mầy con chim ? — Nó có một con chim nhỏ. — Câu nầy có mầy chữ ? — Có ba chữ. — Chữ nầy có mầy nét ? — Chữ nầy có sáu nét.

第六章

Đệ 1 *lục* 2 *chương* 3

BÀI 3 THỨ 1 SÁU 2

欲 *dục* (谷 *cốc*, hang + 欠 *khiếm;* thiếu) muồn, thèm. — 飲 *ẩm* (食 *thực, tự*, ăn, đồ-ăn + 欠 *khiếm*) uồng. — 飯 *phạn* (食 *thực* + 反 *phản*, lại) cơm. — 酒 *tửu* (水 *thủy* + 酉 *dậu*) rượu. — 茶 *trà* (艸 草 *thảo*, cỏ + 人 *nhơn* + 木 *mộc*) trà. — 亦 *diệc*, cũng. — 則 *tắc*, thì, thời. — 皆 *giai*, (比 *tỉ*, ví, sánh, + 白 *bạch*) đều.

汝[1] 欲[2] 食[3] 飯[4] 否[5]	Mầy[1] muồn[2] ăn[3] cơm[4] không[5] ?
欲[1] 也[2]	Muồn[1] .
汝[1] 欲[2] 飲[3] 茶[4] 乎[5] 飲[6] 酒[7] 乎[8]	Mầy[1] muồn[2] uồng[3] trà[4] hay-là uồng[6] rượu[7] ?
欲[1] 飲[2] 茶[3]	Muồn[1] uồng[2] trà[3] .
亦[1] 飲[2] 酒[3] 乎[4]	Cũng[1] uồng[2] rượu[3] nữa-sao[4] ?
亦[1] 飲[2] 也[3]	Cũng[1] uồng[2] nữa.
汝[1] 兄[2] 弟[3] 皆[4] 飲[5] 酒[6] 是[7] 否[8]	Anh[2] em[3] mầy[1] đều[4] uồng[5] rượu[6] hết-thảy phải[7] không[8] ?
有[1] 酒[2] 則[3] 飲[4] 酒[5] 有[6] 茶[7] 則[8] 飲[9] 茶[10]	Có[1] rượu[2] thời[3] uồng[4] rượu,[5] có[6] trà[7] thời[8] uồng[9] trà[10]. (A)

Mầy muồn uồng trà ăn cơm không ? — Muồn. — Anh mầy với em trai tao đều là người uồng rượu phải không ? — Phải. — Mầy uồng không ? — Mầy uồng, tao cũng uồng. — Em gái mầy có vàng chăng ? — Nó có vàng lại cũng có bạc nữa. —

---

vẽ hình *con trâu*, có sừng, có đầu, có mình, có đuôi, có chưng vậy. — Chỉ coi thử. — Hai sừng là cái phết ; đầu, mình, đuôi, là cái sổ ; còn bốn chưng, là hai ngan. Để con trâu nằm mà coi, thì rõ thầy như vậy. — Giỏi ! Trò có ý thiệt.

(A) Coi theo sổ sắp đó cho nhớ chỗ mà đặt cho nhằm cách cho phải điệu.

Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY
Generated for Tan Tran (Montana State University) on 2019-07-06 22:15 GMT / http://hdl.handle.net/2027/coo.31924074308044
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Mấy có giồng gì ? — Tôi có nhiều trâu, ngựa. — Con ngựa nầy muốn uống nước không ? — Muốn uống. — Ai muốn uống trà ? — Ai lại chẳng muốn. — Ai muốn ăn cơm ? — Không người nào muốn vậy. — Người nào có miệng mà chẳng nói ? — Có người có miệng mà nói, có người có miệng mà chẳng nói. — Sao chẳng nói ? — Ấy chẳng muốn nói vậy. — Tao thiếu mấy nhiều sao ? — Chẳng nhiều. — Mấy ăn gà hay là ăn chim ? — Có chim thời ăn chim, có gà thời ăn gà. — Mấy muốn uống giồng gì ? — Có trà thời uống trà, có rượu thời uống rượu. — Người nầy khá ví (với) anh mấy sao ? — Khá ví đó vậy. — Trâu dê ăn giồng gì ? — Ăn cỏ. — Mấy muốn con dao nhỏ nầy sao ? — Chẳng muốn vậy.

第七章

Đệ 1 *thất* 2 *chương* 3

BÀI 3 THỨ 1 BẢY 2

男 *nam*, (田 *điền* + 力 *lực*, sức) trai, đàn-ông. — 善 *thiện*, lành, hay, giỏi. — 惡 *ác*, dữ, xấu ; *ô*, ghét. — 好 *hảo*, (女 *nữ*, + 子 *tử*, con) tốt, giỏi, ngon ; *háo*, ưa, muốn. — 能 *năng*, hay, đặng. — 愛 *ái*, yêu, thương. — 憎 *tăng* (心 *tâm* + 曾 *tăng*, bèn ; *tăng*, từng) ghét. — 恨 *hận*, hờn, giận. — 乃 *nải*, bèn, là, ây.

此[1] 人[2] 好[3] 飲[4] 酒[5] 否[6]	Người[2] nầy[1] ưa[3] uống[4] rượu[5] không[6] ?
好[1] 飲[2] 好[3] 酒[4]	Ưa[1] uống[2] rượu[4] ngon[3] .
汝[1] 愛[2] 吾[3] 子[4] 乎[5]	Mấy[1] thương[2] con[4] tao[3] không[5] ?
我[1] 愛[2] 之[3]	Tôi[1] thương[2] nó[3] .

Người nầy thương con cái nó sao ? — Thương. — Mấy hờn người nầy sao ? — Tôi hờn nó. — Anh mấy ưa uống rượu sao ? — Ưa. — Người con trai nầy với người con gái nầy là người lành sao ? — Là người dữ. — Con gái anh mấy ưa uống trà sao ? — Ưa. — Mấy ghét người nào ? — Tôi ghét người xấu, mà ưa người tốt. — Con trai thương con gái hay là con gái thương con trai ? — Con trai thương con gái, con gái thương con trai. — Con gái nầy có lòng lành sao ? — Nó có lòng lành. — Có rượu có đồ ăn thời có nhiều anh em, phải không ? — Phải. — Mấy từng thấy người lành nầy sao ? — Chẳng từng thấy nó. — Con ngựa trắng của mấy tốt chăng ? — Tốt. — Mấy có ruộng đất sao ? — Có. — Người con trai nầy có sức (mạnh) sao ? — Nó có sức (mạnh).

Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY
Generated for Tan Tran (Montana State University) on 2019-07-06 22:15 GMT / http://hdl.handle.net/2027/coo.31924074308044
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

第八章

Đệ 1 *bác* 2 *chương* 3

BÀI 3 THỨ 1 TÁM 2

夫 *phu*, chồng, đứa; *phù*, vả, vậy. — 婦 *phụ* (女 *nữ* + 帚 *trửu*) vợ, đàn-bà. — 桌 *trác*, bàn, tợ. — 書 *thơ* (聿 *duật* + 曰 *viết*, rằng, nói) sách, chép, viết. — 長 *trường*, dài, hay; *trưởng*, lớn. — 短 *đản*, vắn, dở. — 新 *tân* (立 *lập*, dựng, đứng + 木 *mộc* + 斤 *cân*) mới. — 舊 *cựu*, cũ. — 讀 *độc* (言 *ngôn* + 賣 *mại*, bán; 士 *sĩ*, trò + 買 *mãi*, mua; 罒 目 *mục*, mắt, thầy + 貝 *bối*, ốc vẹm) đọc. (A)

此[1]男[2]子[3]讀[4]書[5]乎[6]	Thằng-con[3] trai[2] nầy[1] đọc[4] sách[5] chăng[6] ?
讀[1]也[2]	Đọc[1].
妳[1]桌[2]乃[3]長[4]乎[5]	Cái-tợ[2] của-mầy[1] dài[4] không[5] ?
不[1]長[2]而[3]短[4]也[5]	Không[1] dài[2] mà[3] vắn[4].

Cuốn sách của anh mầy mới hay là cũ ? — Mới. — Mầy có ghè dài tợ vân sao ? — Có. — Người đàn ông nầy ưa đọc sách chăng ? — Chẳng ưa đọc sách mà ưa ăn uống. — Vợ chồng mầy thương ai ? — Thương con cái. — Thằng chồng con em mầy thấy người lành, nó thương không ? — Thương. — Mầy thương tao không ? — Mầy thương tao, tao cũng thương mầy. — Mầy thương người khác không ? — Cũng thương vậy. — Em trai mầy gặp thầy người dữ, nó có ghét không ? — Ghét và chẳng thèm ngó người đó. — Mầy ưa con ngựa nầy hay là con ngựa kia ? — Con kia con nầy đều chẳng ưa. — Mầy ưa uống rượu hay là ưa đọc sách ? — Tôi ưa uống rượu ngon, cũng ưa đọc sách mới với sách cũ nữa. — Ai ăn uống nhiều dặng ? — Người dữ nầy. — Mầy có một cuốn sách lạ, phải chăng ? — Ấy là mới mà không lạ. — Mầy có rượu một hai cân sao ? — Có. — Anh mầy mua sách mới sao ? — Muốn mua mà ai bán sách đó ? — Anh tao có một cuốn sách mới và muốn bán sách đó. — Ai đứng đây ? — Em trai thứ hai tôi. — Nói việc lành người ta, nên chăng ? — Nên. — Người học trò nầy mua giồng chi ? — Nó mua sách. — Nói việc hay dở người ta nên chăng ? — Chẳng nên. — Mầy sao chẳng mua con trâu của tao ? — Không có bạc. — Mầy muốn mua bán chăng ? — Muốn. — Con chim nầy hay nói chăng ? — Hay nói. — Mầy viết chi ? — Tôi viết câu nầy. — Mầy muốn lập (nên), thời lập (nên cho) người ta.

(A) Trò K ! chữ *độc*, hiệp bởi những chữ gì ? — Thưa, *ngôn* với *mại*. — Còn chữ *mại* ? — Thưa, *sĩ*, *mục*, *bối*. — Còn chữ *mãi* ? — Thưa *mục* với *bối* mà thôi.

Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY
Generated for Tan Tran (Montana State University) on 2019-07-06 22:15 GMT / http://hdl.handle.net/2027/coo.31924074308044
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

第九章

Đệ 1 *cửu* 2 *chương* 3

BÀI 3 THỨ 1 CHÍN 2

筆 *bút* (⺮ 竹 *trước*, tre + 聿 *duật*) viết, cây-viết. — 紙 *chỉ*, giấy. — 巾 *cân*, khăn. — 裙 *quần* (衣 *y*, áo + 君 *quân*, vua, ngươi) quần. — 紅 *hồng*, đỏ. — 情 *tình* (心 *tâm* + 青 *thanh*, xanh) lòng. — 美 *mỉ* (羊 *dương* + 大 *đại*, cả, to, lớn) tốt, ngon. — 爲 *vi*, làm; *vị*, vì — 相 *tương* (木 *mộc* + 目 *mục*) cùng, nhau; *tướng*, giúp. — 少 *thiểu*, ít, nhỏ.

此[1] 人[2] 欲[3] 爲[4] 善[5] 乎[6] 爲[7] 惡[8] 乎[9]	Người[2] nầy[1] muốn[3] làm[4] lành[5] hay-là làm[7] dữ[8] ?
其[1] 欲[2] 爲[3] 善[4]	Nó[1] muốn[2] làm[3] lành[4] .
你[1] 兄[2] 有[3] 我[4] 青[5] 巾[6] 乎[7]	Anh[2] mầy[1] có[3] cái-khăn[6] xanh[5] của-tao[4] không[7] ?
無[1] 之[2] 也[3]	Không[1] có cái ấy[2] .
其[1] 有[2] 我[3] 長[4] 衣[5] 及[6] 我[7] 短[8] 衣[9] 乎[10]	Nó[1] có[2] cái-áo[5] dài[4] của-tao[2] với[6] cái-áo[9] vắn[8] của-tao[7] sao[10] ?
無[1] 汝[2] 長[3] 衣[4] 亦[5] 無[6] 汝[7] 短[8] 衣[9]	Không-có[1] cái-áo[4] dài[3] của-ngươi[2] cũng[5] không-có[6] cái-áo[9] vắn[8] của-nguoi[7] .

Mầy có viết mực không ? — Không. — Mầy có chi ? — Có giấy. — Khăn áo mầy là sắc gì ? — Áo của tôi thì sắc đen, khăn của tôi thì sắc xanh, quần của tôi thì sắc trắng. — Cái bàn của mầy lớn hay là nhỏ ? — Nhỏ nhỏ. — Mầy uống rượu nhiều sao ? — Tôi uống rượu ít, mà uống trà nhiều. — Làm sao mầy chẳng đọc sách ? — Chẳng ưa. — Người ta nên đọc sách không ? — Nên đọc. — Làm sao mầy ghét người đàn bà nầy ? — Nó là người chẳng tốt. — Người xấu ghét người xấu chăng ? — Người xấu ghét nhau, người tốt ưa nhau. — Giấy đỏ nầy tốt chăng ? — Tốt. — Người nầy có chi ? — Có một áo dài, hai khăn vắn, ba quần trắng. — Mầy muốn làm người lành chăng ? — Tôi muốn làm vậy. — Người nào chẳng muốn làm vậy ? — Người dữ chẳng muốn. — Mầy thấy con gái tốt nầy chăng ? — Tôi thấy nó. — Có người ưa rượu, mà chẳng ưa sắc chăng ? — Có. — Có người ưa sắc, mà chẳng ưa rượu chăng ? — Cũng có vậy. — Ngươi ưa ai ? — Tôi ưa người nghèo mà chẳng làm dữ vậy.

Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY
Generated for Tan Tran (Montana State University) on 2019-07-06 22:15 GMT / http://hdl.handle.net/2027/coo.31924074308044
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

第十章

Đệ 1 *thập* 2 *chương* 3

BÀI 3 THỨ 1 MƯỜI 2

錢 *tiền*, tiền. — 財 *tài* (貝 *bối*, của + 才 *tài*) của cải — 石 *thạch*, đá. — 地 *địa* (土 *thổ*, + 也 *dã*) đất. — 家 *gia*, nhà. — 園 *viên*, vườn. — 富 *phú*, giàu. — 貧 *bần* (分 *phân*, chia; *phận* + 貝 *bối*) khó, nghèo. — 益 *ích*, có-ích. — 者 *giả*, (老 *lão*, già + 白 bạch) đứa, kẻ, ây, đó.

此[1] 人[2] 是[3] 貧[4] 乎[5] 是[6] 富[7] 乎[8]	Người[2] nầy[1] là[3] nghèo[4] hay-là giàu[7] ?
此[1] 是[2] 富[3] 者[4] 也[5]	Ây[1] là[2] kẻ[4] giàu[3] đó,[5]
其[6] 有[7] 家[8] 園[9] 田[10]	nó[6] có[7] nhà[8] vườn,[9] ruộng[10]
土[11] 錢[12] 財[13] 多[14] 也[15]	đất,[11] tiền[12] của[13] nhiều[14].
金[1] 石[2] 有[3] 益[4] 乎[5]	Loài-kim[1] thạch[2] có[3] ích[4] sao[5] ?
有[1] 益[2] 也[3]	Có[1] ích[2] .

Mầy có nhiều của chăng? — Chẳng có nhiều. — Ai có nhiều? — Kẻ giàu có nhiều. — Kẻ nghèo có ruộng đất không? — Không có ruộng đất cũng không có tiền của. — Mầy ưa con gái xinh tốt chăng? — Ưa. — Đá nầy có ích chăng? — Có ích. — Mầy thương người nghèo nầy sao? — Tôi thương nó. — Nó thương mầy không? — Nó ghét tôi. — Người giàu thương người nghèo không? — Có kẻ giàu thương đó, có kẻ giàu chẳng thương đó. — Ai thương anh tao? — Người nghèo thương đó. — Làm sao vợ chồng (người) nầy chẳng thương nhau? — Người chồng ưa tửu sắc, chẳng ưa đọc sách, người vợ chẳng thương nó cho lắm. — Nhiều của nên chăng? — Nhiều của mà làm lành thời nên. — Mầy muốn làm chi? — Tôi muốn làm lành. — Sách ây của ai? — Ây là sách của tôi. — Anh mầy đi đâu? — Đi nhà ảnh. — Mầy đọc sách được chăng? — Chẳng được. — Người nầy có tài sao? — Nó chẳng có tài mà có của. — Nó muốn chia của nó chăng? — Nó chẳng muốn vậy. — Mầy có hưởng giống gì? — Hưởng gia tài của anh tôi. — Ảnh không con sao? — Không. — Ây vườn của ai vậy? — Ây là vườn của tôi. — Người ta có một miệng mà có hai con mắt, sao vậy? — Ây là người nên thấy nhiều mà chẳng nên nói nhiều ây vậy. — Trời có sắc gì? — Sắc xanh vậy. — Anh em mầy muốn tương phân gia tài không? — Không.

Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY
Generated for Tan Tran (Montana State University) on 2019-07-06 22:15 GMT / http://hdl.handle.net/2027/coo.31924074308044
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

第十一章

Đệ 1 *thập* 2 *nhứt* 3 *chương* 4

BÀI 4 THỨ 1 MƯỜI 2 MỘT 3

七 *thất*, bảy. — 八 *bát*, tám. — 九 *cửu*, chín. — 十 *thập*, mười. — 說 *thuyết*, (*duyệt*) (言 + 兌) nói; 悅 *duyệt*, đẹp. — 知 *tri*, (矢 *thỉ*, tên + 口 *khẩu*) hay, biết; *trí*, khôn, có trí. — 取 *thủ*, dùng, lấy. — 事 *sự*, việc, thờ. — 物 *vật* (牛 *ngưu* + 勿 *vật*, chớ) của. — 卷 *quyển*, cuốn. — 簡 *tê*, bọn. — 曹 *tào*, bọn, bầy.

汝[1] 兄[2] 弟[3] 說[4] 何[5] 事[6]	Anh[2] em[3] mầy[1] nói[4] việc[6] gì[5] ?
此[1] 事[2] 也[3]	Việc[2] nầy[1] .
汝[1] 取[2] 此[3] 書[4] 乎[5]	Mầy[1] lấy[2] cuốn-sách[4] nầy[3] không[5] ?
我[1] 取[2] 之[3]	Tôi[1] lấy[2] .

Mầy có sách mày cuốn ? — Ba mươi sáu cuốn. — Mầy muốn lấy cuốn sách nầy sao ? — Muốn. — Anh mầy nói giống gì ? — Nói việc tôi. — Anh mầy biết việc ấy chăng ? — Không biết việc ấy. — Ai biết việc ấy ? — Em tôi biết việc ấy. — Người giàu nầy muốn đọc sách không ? — Nó chẳng muốn đọc sách, mà nó muốn uống rượu. — Mầy viết khá chăng ? — Viết khá vậy. — Người xinh tốt nầy muốn giống gì ? — Muốn nhiều vàng nhiều bạc. — Làm sao muốn vậy ? — Muốn làm kẻ giàu vậy. — Mầy ghét người nầy hay là người kia ? — Người kia người nầy tôi cũng chẳng ghét vậy. — Mầy biết việc người nầy chăng ? — Không biết đó. — Mầy có uống thứ rượu đỏ nầy chăng ? — Có uống thứ đó. — Chẳng biết phải rượu ấy hay là chẳng phải. — Phải rượu ấy. — Người nầy là kẻ trí, phải chăng ? — Phải. — Nên uống rượu trắng nầy sao ? — Chớ uống thứ đó. — Người ta có một miệng, hai mắt, lại hai tai, mầy biết đều đó chăng ? — Ai chẳng biết đều đó. — Mầy sao lấy sách nầy ? — Lấy mà đọc. — Bọn ngươi có vật gì ? — Bọn tôi có rượu có trà. — Kẻ khôn chẳng nói, kẻ nói chẳng khôn.

Trò B! *Ẩm bất ẩm*, nghĩa là gì ? — Thưa, *uống hay là chẳng uống ?* nghĩa là *uống không ? — Mầy uống rượu nầy không ;* dịch làm sao ? — thưa, *nhữ ẩm bất ẩm thử tửu? — chúng ta uống đó*, dịch làm sao ? — Thưa, *ngó tế ẩm chi.* — Còn, *bay uống đó.* — Thưa, *nhữ tào ẩm chi.*

Trò T! Trò nói chữ *ngưu*, chữ *ngư* là chữ *tượng hình*, thì là phải rồi, còn chữ làm sao mà gọi là *hài thinh* ? — Thưa, những chữ như : *cẩu*, chó; *miêu*, mèo ; hài thinh *cú*, câu ; *miêu*, mộng.

Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY
Generated for Tan Tran (Montana State University) on 2019-07-06 22:15 GMT / http://hdl.handle.net/2027/coo.31924074308044
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

第十二章

Đệ 1 *thập* 2 *nhị* 3 *chương* 4

BÀI 4 THỨ 1 MƯỜI 2 HAI 3

等 *đẳng*, (**竹** *trúc* + **寺** *tự*, chùa) đứng, mày, các, những. — **諸** *chư*, (**言** + **者**) đều, mày, những. — **衆** *chúng*, đông mày, những. — **數** *sổ*, vài, mày; *sô*, sô. — **惟** *duy*, chỉn, một. — **明** *minh* (**日** *nhựt*, ngày, mặt trời + **月** *nguyệt*, tháng, mặt trăng) sáng, rỏ. — **譯** *dịch*, dịch. — **學** *học*, học. — **教** *giáo*, (**孝** *hiêu*, thảo + **攵** bộc) dạy.

汝[1] 等[2] 未[3] 見[4] 我[5] 兄[6] 乎[7]	Bay[2] chưa[3] thầy[4] anh[6] tao[5] sao[7] ?
未[1] 之[2] 見[3] 也[4]	Chưa[1] thầy[3] ảnh[2] .
汝[1] 見[2] 此[3] 等[4] 物[5] 否[6]	Mầy[1] thầy[2] những[4] vật[5] ấy[3] chăng[6] ?
否[1]	Chẳng[1] thầy.
汝[1] 曹[2] 能[3] 譯[4] 此[5] 句[6] 乎[7]	Bay[1] dịch[4] câu[6] nầy[5] đặng[3] chăng[7] ?
能[1] 譯[2] 之[3] 也[4]	Dịch[2] đặng[1] câu đó[3] .
此[1] 何[2] 日[3] 月[4] 也[5]	Ấy[1] ngày[3] tháng[4] nào[2] vậy[5] ?
九[1] 月[2] 二[3] 十[4] 日[5]	Tháng[2] chín[1] ngày[5] hai[3] mươi[4] .

Chúng bay dịch được mấy bài nầy chăng ? — Dịch được đó. — Các anh muốn uống rượu hay là uống trà ? — Tôi muốn uống trà, anh tôi muốn uống rượu. — Sáng ngày mấy muốn dịch bài nầy chăng ? — Học và dịch những câu về bài nầy. — Một tháng mấy học mấy câu ? — Chẳng biết là mấy (số nó). — Anh thứ ba mấy muốn dạy tao chăng ? — Anh muốn dạy mấy. — Mấy có thầy người nhà tao chăng ? — Thầy đó có ba bổn người lịch sự (xinh tốt). — Sự hay dỡ người ta, biết được chăng ? — Có người biết đó. — Ai hay thương người nghèo ? — Có một người giàu có lớn kia hay thương đó. — Việc người, biết được chăng ? — Có việc biết được ; có việc chẳng biết được. — Làm sao là người lành ? — Kẻ làm việc lành là người lành. — Kẻ chẳng làm việc dữ, cũng chẳng phải người lành sao ? — Ấy cũng là người lành vậy. — Mấy thầy trâu nó ăn dè chăng ? — Chưa thầy vậy. — Ngày ngày làm lành, cũng chẳng nên sao ? — Cũng nên vậy. — Chưa có người dữ mà chẳng làm việc dữ phải chăng ? — Phải vậy. — Người mà không

---

Trò C! chữ làm sao mà gọi là *hội ý?* — Thưa, những chữ như *minh*, sáng. Hội ý *nhựt*, mặt trời; *nguyệt*, mặt trăng, mà làm ra nghĩa *sáng*

Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY
Generated for Tan Tran (Montana State University) on 2019-07-06 22:15 GMT / http://hdl.handle.net/2027/coo.31924074308044
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

vàng bạc mua bán được chăng? — Chẳng mua bán được. — Mầy rỏ việc nầy sao? — Rỏ đó vậy. — Mầy muốn rỏ câu nầy sao? — Muốn rỏ mà dịch đó. — Ấy ngày tháng nào vậy? — Tháng sáu ngày hai mươi hai. — Mầy từng đọc sách của bổn Thầy chăng? — Chưa từng đọc đó vậy. — Con làm sao là chẳng thảo? — Con chẳng (làm phận) con vậy. — Mầy thương con chẳng thảo chăng? — Người người đều chẳng thương con chẳng thảo. — Mầy thương hay là chẳng thương anh tao? — Anh làm người có hiếu, thày thì thương đó. — Đó con chim gì vậy? — Ấy là con chim bất hiếu vậy.

第十三章

Đệ 1 *thập* 2 *tam* 3 *chương* 4

BÀI 4 THỨ 1 MƯỜI 2 BA 3

百 *bá*, trăm. — 千 *thiên*, ngàn. — 萬 *vạn*, muôn. — 莫 *mạc*, chăng, chẳng, chớ, đừng, chẳng có ai. — 天 *thiên*, trời, bữa, ngày. — 下 *hạ*, dưới. — 鮮 *tiên*, tươi, tốt; *tiển*, ít. — 矣 *hỉ*, nhưng, vậy. — 上 *thượng*, trên. — 中 *trung*, giữa. — 足 *túc*, đủ. — 然 *nhiên*, vậy, phải. — 後 *hậu*, sau. — 在 *tại*, ở. — 前 *tiền*, trước. — 常 *thường*, hằng. — 用 *dụng*, dùng.

人[1] 莫[2] 知[3] 其[4] 子[5] 之[6] 惡[7]
好[1] 而[2] 知[3] 其[4] 惡[5]
惡[6] 而[7] 知[8] 其[9] 美[10]
者[11] 天[12] 下[13] 鮮[14] 矣[15]

Người ta[1] chẳng ai[2] biết[3] việc-xấu[7] của[6] con[5] mình[5].
Kẻ[11] ưa[1] mà[2] biết[3] việc-xấu[5] nó,[4] ghét[6] mà[7] biết[8] việc-tốt[10] nó[9] thì trong thiện[12] hạ[13] ít[14] vậy[15].

Mầy thầy anh tao bữa nào? — Mầy bữa rày. — Dưới cái bàn nầy có vật gì? — Có một con mèo nhỏ mà thôi. — Mầy muốn đọc muôn ngàn cuốn sách chăng? — Muốn mà đọc chẳng đặng. — Anh mầy có vàng bao nhiêu? — Có ngàn vàng. — Ai có nhiều vàng bạc? — Kẻ giàu có nhiều vậy. — Cuốn sách nầy, nên lấy chăng? — Chớ có lấy cuốn đó. — Cây của mầy sắc gì? — Sắc tươi vậy. — Kẻ ưa người ta mà biết đều xấu nó, thì ít vậy, phải chăng? — Phải. — Kẻ ghét người ta mà biết đều tốt nó, nhiều không? — Chẳng nhiều vậy. — Trong thiên hạ có nhiều kẻ giàu mà ưa người nghèo chăng? — Ấy là ít vậy. — Mầy có mấy con trai, mấy con gái? — Tôi có bổn con trai ba con gái. — Làm sao người trong thiên hạ chẳng biết đều dữ của con mình? — Người ta thương con mình lắm, nên chẳng biết đều dữ của con mình. — Người nào chẳng muốn làm giàu? — Người người đều muốn đều đó vậy. — Vật nầy là tươi mới không? — Không. — Có người biết

---

Trò Đ! Chữ làm sao mà gọi là *xứ sự*? — Thưa, những chữ như: *nhứt*, một; *nhị*, hai; *tam*, ba; *thượng*, trên; *trung*, giữa.

Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY
Generated for Tan Tran (Montana State University) on 2019-07-06 22:15 GMT / http://hdl.handle.net/2027/coo.31924074308044
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

đều dữ của con mình chăng ? — Có. — Trời biết việc dữ người ta chăng ? — Biết đó. — Có người biết anh tôi giàu chăng ? — Ai chẳng biết vậy. — Kẻ uống trà biết nó xấu tốt chăng ? — Kẻ uống trà thời biết nó xấu tốt, kẻ uống rượu cũng biết nó xấu tốt vậy. — Trong thiên hạ kẻ giàu mà làm lành nhiều chăng ? — Kẻ giàu mà làm lành ít vậy, kẻ nghèo mà làm lành cũng ít vậy, có một người lành thì làm lành. — Chị mấy muốn mua vật gì ? — Muốn mua một con bò. — Mấy muốn bán một vật chăng ? — Tôi không muốn bán một vật. — Mấy thường ngày học mấy câu ? — Học vài trăm câu. — Mấy muốn ăn cá hay là ăn dê ? — Cá dê tôi cũng ăn. — Trâu ngựa ăn giống chi ? — Ăn cỏ. — Học vậy sau biết là chẳng dủ. — Học thì ở dưới một người, dùng thì ở trên muôn người.

第十四章

Đệ 1 *thập* 2 *tứ* 3 *chương* 4

BÀI 4 THỨ 1 MƯỜI 2 BỐN 3

慈 *từ*, (茲 *tư*, nay + 心) lành. — 所 *sở*, (戶 *hộ*, ngõ + 斤 cân) sữa, chỗ, đều. — 以 *dĩ*, mặc, lấy, dùng. — 非 *phi*, chăng, chẳng, chẳng phải, quấy, lỗi. — 使 *sử* (人 *nhơn* + 吏 *lại*) khiến ; *sứ*, quan sứ. — 義 *ngãi*, *nghĩa* (羊 + 我) có nghĩa. — 交 *giao*, làm bạn. — 死 *tử*, thát, mất, chết. — 生 *sanh*, *sinh*, sống. — 命 *mạng*, mạng. — 貴 *qui*, *quới*, sang.

孝[1]者[2]所[3]以[4]事[5] 君[6]也[7]弟[8]者[9]所[10] 以[11]事[12]長[13]也[14]慈[15] 者[16]所[17]以[18]使[19]衆[20] 也[21]	Thảo[1] ây[2] là đều[3] lấy[4] thờ[5] vua,[6]; thuận[8] ây[9] là đều[10] lấy[11] thờ[12] kẻ lợn[13]; lành[15] ây[16] là đều[17] lấy[18] khiến[19] chúng[20].

Mấy thấy con ngựa mới của tao chăng ? — Tao thấy con đó. — Sách nầy mấy có mấy cuốn ? — Mười hai cuốn. — Kẻ thảo là tốt chăng ? — Kẻ thảo, kẻ thuận đều là tốt vậy. — Chớ kẻ lành chẳng cũng tốt sao ? — Cũng tốt vậy. — Ngày xưa (cũ) người người thương nhau, phải chăng ? — Người tốt thương nhau, người xấu ghét nhau. — Cái mấy mua đó là vật gì ? — Một cuốn sách mới. — Đều ngươi muốn là việc gì ? — Là việc lành vậy. — Nên mua thứ trà nầy chăng ? — Chớ mua thứ đó. — Là người ngoài sao ? — Ây là người nhà tôi. — Nên lấy tiền mua rượu chăng ? — Trong nhà có rượu ngon, chớ mua đó. — Ây là một người thường sao ? — Ây là một người phi thường. — Mấy sao mà ghét người nầy ? —

Trò A ! *Kẻ thương ta*, dịch làm sao ? — Thưa, *Ai ngã giả*. — Còn, *ngã sở ái chi nhơn ?* — Thưa, *người mà ta thương đó*. — Dịch câu nầy : *kẻ thương ta là người mà ta thương đó*. — *Ai ngã giả thị ngã sở ái chi nhơn*.

Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY
Generated for Tan Tran (Montana State University) on 2019-07-06 22:15 GMT / http://hdl.handle.net/2027/coo.31924074308044
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Nó có một đều giỏi làm dữ. — Nó giàu chăng ? — Nó là con một người nhà giàu lớn thuở xưa. — Cái việc mấy nói đó là thường, hay là chẳng thường ? — Việc chẳng thường. — Trên cái bàn của tao có vật gì ? — Có một cuốn sách của mấy. — Mấy muốn mua ngựa chăng ? — Chẳng phải đều tao muốn mua đâu. — Mấy làm đều chẳng lành không ? — Không. — Học mỗi ngày tàn ích, phải chăng ? — Phải. — Cái đều người ta yêu, có đều phải, có đều quày, phải chẳng? — Phải. — Biết đó làm biết đó ; chẳng biết đó làm chẳng biết đó, mấy dịch câu ày được chăng ? — Dịch được đó. — Mấy thày con chó nầy chăng ? — Chẳng thày con ày. — Làm sao khá lày khiên chúng ? — Lành ày khá lày khiên đó vậy. — kính (lão) kẻ già ta lày đến kẻ già người ta. — Người chẳng phải nghĩa, chẳng làm bạn ; vật chẳng phải nghĩa, chẳng lày. — Sống thát có mạng, giàu sang tại Trời.

第十五章

Đệ 1 *thập* 2 *ngủ* 3 *chương* 4

BÀI 4 THỨ 1 MƯỜI 2 LĂM 3

詩 *thi*, thi, thơ. — 民 *dân*, dân. — 父 *phụ*, (*phủ*) cha. — 母 *mẩu*, mẹ. — 樂 *nhạc*, nhạc ; *lạc*, vui. — 云 *vân*, rằng, nói. — 往 *vảng*, qua, đi. — 來 *lai*, lại, đến, tới. — 屋 *ốc* (尸 *thi*, thây + 至 *chí*, đến, rất) nhà. — 自 *tự*, nghỉ, mình, bèn, từ, bởi. — 於 *ư*, chưng, nơi, ở, hơn. — 已 *kỷ*, mình ; *dĩ*, đã. — 只 *chỉ*, chĩnh, thay.

詩[1] 云[2] 樂[3] 只[4] 君[5]
子[6] 民[7] 之[8] 父[9] 母[10]
民[11] 之[12] 所[13] 好[14] 好[15]
之[16] 民[17] 之[18] 所[19] 惡[20]
惡[21] 之[22]

Kinh thi [1] rằng [2] : vui [3] thay [4] !
Người quân [5] tử [6] là cha [9] mẹ [10] dân [7] ! Đều [13] dân [11] nó [12] ưa [14], thì ưa [15] đó [16]; đều [19] dân [17] nó [18] ghét [20] thì ghét [21] đó [22].

Dạy người lày thảo nên chăng ? — Nên. — Mấy giàu hơn tao, phải không ? — Không. — Làm sao mấy không đến thăm người nầy ? — Nó là một người dữ, ày nên tôi không đến thăm nó. — Người quân tử có vật, chẳng phải có bởi vật, phải không ? — Phải. — Mấy thày câu nầy nơi sách chăng ? — Thày nơi sách. — Có người ở đó không ? — Có. — Người bực trung sàp lên, kể thảo thuận, nhiều không ? — Nhiều. — Người bực trung sàp xuống có lòng ày cũng có nhiều chăng ? — Cũng có nhiều. — Sao mà biết được ? — Thảo thuận, người thường có đó. — Người dữ thường làm dữ chăng ? — Nó làm dữ chẳng chỗ nào chẳng

---

Trò Y! *Thử nhơn sớ háo phi bất thiện*, nghĩa là gì? — Thưa, *đều người nầy ưa chẳng phải là chẳng lành. — Đều nó làm chẳng phải là chẳng tốt*, dịch làm sao? — Thưa, *kỳ sớ vi phi bất hảo.*

Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY
Generated for Tan Tran (Montana State University) on 2019-07-06 22:15 GMT / http://hdl.handle.net/2027/coo.31924074308044
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

đèn. — Từ trên tới dưới đều thương cha mẹ mình sao ? — Đều thương đó. — Tao nên đi thăm người mầy biết đó chăng ? — Đừng đi thăm nó, nó là người chẳng tốt vậy. — Bài thơ mầy dịch được chăng ? — Chẳng dịch được. — Vàng bạc khá lấy mua lòng thảo thuận chăng ? — Mua chẳng được. — Con nít nhỏ lấy chi mà dạy ? — Dạy nó lấy thảo thuận. — Anh mầy ở đâu lại ? — Ở nhà lại. — Chúng ta lấy chi làm vui ? — Lấy học làm vui. — Mầy ưa nhạc không ? — Tôi ưa. — Trong sách nầy có nói : vui thay người quân-tử, là cha mẹ dặn, mầy dịch câu nầy được chăng ? — Dịch được. — Người đến đó là người nào ? — Là anh tôi. — Mầy là con nhà giàu, có giống gì mà chẳng vui ? — Có đều chẳng vui mà chẳng nói được. — Anh tôi biết được việc người nầy, nó làm giàu chẳng ưa người nghèo mà ưa tửu sắc. — Anh mầy biết một chẳng biết hai. Ngày trước tao thường tới lui nhà nó, biết nó là người dữ, vợ nó cũng là người chẳng lành. Tao thấy nó ưa tửu sắc, làm người chẳng thuận. Anh nó đến thăm, gặp nó với một đứa con gái xinh tốt thấy đều uống rượu. Nó chẳng dẹp, chẳng muốn thấy anh nó đến đó. — Sao vậy? — Ấy là nó giàu còn anh nó thì nghèo. — Nghèo giàu chẳng phải là tự người mà tự Trời. — Người dữ chẳng biết đều ấy.

第十六章

Đệ 1 *thập* 2 *lục* 3 *chương* 4

BÀI 4 THỨ 1 MƯỜI 2 SÁU 3

德 *đức*, đức. — 身 *thân*, mình. — 如 *như* (女 + 口) bằng, dường. — 意 *ý* (立 + 日 + 心) muốn. — 視 *thị* (示 *thị*, bảo, bày + 見) xem, coi, ngó. — 指 *chỉ*, (手 *thủ*, tay + 旨 *chỉ*, ngon) chỉ. — 潤 *nhuận*, nhuần. — 誠 *thành, thiếng*, (言 + 成 *thành*, nên), thiệt. — 必 *tất*, ắt. — 故 *cô* (古 *cổ*, xưa + 攴 *bộc*) nên, cho nên ; *cớ*, cớ. — 體 *thể* (骨 *cốt*, xương + 豐 *lễ*) vóc. — 嚴 *nghiêm*, nhặc. — 廣 *quảng*, rộng. — 胖 *bàn*, vóc, lớn. — 聞 *văn* (門 *môn*, cửa + 耳) nghe. — 甚 *thậm*, lắm, rất. — 出 *xuất*, ra.

曾[1] 子[2] 曰[3] 十[4] 目[5]
所[6] 視[7] 十[8] 手[9] 所[10]
指[11] 其[12] 嚴[13] 乎[14]

Thầy[2] Tăng[1] nói[3] : chỗ[6] mười[4] con-mắt[5] ngó,[7] chỗ[10] mười[8] ngón-tay[9] chỉ,[11] ấy[12] nghiêm[13] vậy[14].

Trò X ! Chữ làm sao mà gọi là *chuyển chú* ? — Thưa, những chữ như chữ *nhạc*, chuyển chú đọc *lạc*, vui ; *tri*, hay, đọc *trí*, khôn. — Còn làm sao mà gọi là *giả tá* ? — Thưa những chữ như chữ *thị*, thầy ; giả tá chữ *nhơn*, mà làm người nầm, mà làm ra thầy người ta. Song le những chữ *giả tá, xứ sự*, phải coi cổ văn, thì mới thấy rõ.

Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY
Generated for Tan Tran (Montana State University) on 2019-07-06 22:15 GMT / http://hdl.handle.net/2027/coo.31924074308044
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

富[1] 潤[2] 屋[3] 德[4] 潤[5]
身[6] 心[7] 廣[8] 體[9] 胖[10]
故[11] 君[12] 子[13] 必[14] 誠[15]
其[16] 意[17]

Giàu [1] trau [2] nhà, [3] đức [4] trau [5] mình, [6] lòng [7] rộng [8] vóc [9] to [10]; nên [11] người-quân [12] tử [13] ắt [14] thành [15] ý [17] mình [16].

Mầy muồn mua cái nhà nầy không? — Muồn. — Nhà ầy là của ai vậy? — Ầy là nhà của người tao biết đó. — Cha (với) anh mầy có nghiêm chăng? — Nghiêm. — Anh mầy nói chi. — Đều anh tôi nói là mắt chẳng nên coi sắc xàu, tay chẳng nên lày vật gì của người khác. — Mầy muồn có ngựa chăng? — Tôi chẳng có bạc, chẳng mua ngựa được, cho nên chẳng muồn có. — Mầy coi nhà nầy tồt chăng? — Tồt lắm, cho nên có lời nói: kẻ giàu sữa sang nhà nó vậy. — Người ầy xinh tồt chăng? — Nó chẳng xinh tồt mà vợ nó là một người xinh tồt. — Chị em mầy thiệt lòng thiệt dạ chăng? — Không biết được. — Mầy muồn mua thịt dê nầy chăng? — Chẳng biết làm di gì, nên chẳng mua đó. — Mẹ ngươi có dùng người đàn bà nầy chăng? — Có dùng nó. — Lòng người ầy tồt chăng? — Lòng nó tồt lắm. — Ai có lòng rộng vóc to? — Một mình người quân tử có đó. — Tao đọc mầy câu nầy cho mầy dịch đó: học trò (đệ tử) vào thời thảo, ra thời thuận. — Biết đạo đó chẳng bằng ưa đó, ưa đó chẳng bằng vui đó. — Ta chưa thầy kẽ ưa đức như sắc vậy. — Chẳng ai biết ta vậy vay! Kẻ biết ta ầy là Trời vậy. — Thầy lành dường chẳng kịp. — Người đều có một miệng mà có hai tai hai mắt, sao vậy? — Ầy lày nghe nhiều thầy rộng mà chẳng nên nói nhiều vậy. — Tình cốt nhục khá lày thương nhau sao? — Khá lày thương nhau. — Người biết nhau có lòng thương nhau sao? — Có lòng ầy vậy. — Con gái tồt nầy có tình chăng? — Không có tình. — Người nầy là ai? — Là người tôi ưa vậy.

第十七章

Đệ [1] *thập* [2] *thất* [3] *chương* [4]

BÀI [4] THỨ [1] MƯỜI [2] BAY [3]

道 *đạo*, đường, phép, nói. — 行 *hạnh*, nết; *hành*, đi, làm. — 味 *vị* (口 + 未) mùi. — 禮 *lễ*, lễ. — 邇 *nhĩ*, (爾 *nhĩ*, mầy + 辶 爻 *xước*,) gần. — 遠 *viễn*, xa; *viện*, lánh. — 登 *đăng*, lên. — 辟 譬 *thí*, ví, sánh. — 內 *nội*, trong. — 外 *ngoại*, ngoài. — 高 *cao*, cao — 卑 *ti*, thấp. — 從 *tùng*, theo. — 易 *dị*, dễ; *diệc*, đổi. — 擇 *trạch*, chọn, lựa. — 須 *tu*, tua. — 貪 *tham*, (今 *câm*,*kim*, nay + 貝) tham. — 處 *xử*, xứ; *xử*, ở.

Trò K! *Thử nhơn chi đi ngã dã bất như bi*, nghĩa là gì? — Thưa, *người nầy nó thương tôi vậy chẳng bằng kẻ kia.* — *Diệc như chi*, nghĩa là gì? — Thưa, *cũng như đó.* — Còn, *như chi hà?* — Thưa, *như đó sao?*

Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY
Generated for Tan Tran (Montana State University) on 2019-07-06 22:15 GMT / http://hdl.handle.net/2027/coo.31924074308044
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

君[1]子[2]之[3]道[4]辟[5]
如[6]行[7]遠[8]必[9]自[10]
邇[11]辟[12]如[13]登[14]高[15]
必[16]自[17]卑[18]

Đạo[4] người quân[1] tử[2] ví[5] như[6] đi[7] xa[8] ắt[9] từ[10] gần,[11] ví[12] như[13] lên[14] cao[15] ắt[16] từ[17] thấp[18].

人[1]莫[2]不[3]飲[4]食[5]
也[6]鮮[7]能[8]知[9]味[10]
也[11].

Người[1] chẳng ai[2] chẳng[3] ăn[5] uống[4] vậy,[6] mà ít[7] biết[9] được[8] mùi[10] vậy[11].

Tháng tới mầy đi thăm anh tao chăng? — Tôi đi thăm. — Mầy muốn đi xa chăng. — Muốn lắm. — Anh mầy làm sao chẳng đi thăm tao? — Có người ảnh quen ở xa đèn thăm ảnh, cho nên đèn nhà mầy chẳng đặng. — Ngày nào ảnh đi được? — Trong ba bòn bữa. — Con chim mầy ăn đó có mùi ngon chăng? — Mùi nó ngon lắm. — Trẻ nhỏ, đừng lên cao. — Uống trà mầy thì biết mùi nó ngon, ví như uống rượu thời cũng biết mùi nó vậy. — Đi đường thì biết nó xa gần. — Chẳng phải lề chớ xem. — Trên ưa lề thì dân dễ khiến vậy. — Mầy dùng sách nầy chăng? — Dùng. — Cha (với) anh mầy lấy chi dạy mầy. — Dạy tôi dịch sách nầy. — Cha (với) anh mầy thường đọc sách không? — Ngày ngày thường thầy đọc. — Có người ghét mầy không? — Chẳng ai ghét tôi. — Mầy muốn mua ruộng đất chăng? — Chẳng muốn. — Vài ngày tao đi một chỗ kia, mầy cũng đi đó sao? — Có cha tao dạy tao, nên chẳng đi xa được. — Mầy lấy việc chi làm vui? — Tao đọc sách lấy làm vui. — Uống rượu ngon lấy làm vui chăng? — Tao chẳng lấy đó làm vui. — Mầy biết người nào có nhà bán chẳng? — Tao biết có một người dàn bà muốn bán cái nhà của nó. — Đây chỗ nào vậy? — Chợ-lớn. — Tao sanh ba ngày lớn hơn mầy, phải không? — Phải. — Người quân tử làm nên sự tốt người ta, chẳng làm nên sự xấu người ta; đứa tiểu nhơn trái đều ấy. — Việc lành tua tham, việc dữ chớ vui.

第十八章

Đệ[1] *thập*[2] *bác*[3] *chương*[4]

BÀI[4] THỨ[1] MƯỜI[2] TÁM[3]

素 *tố*, vòn, trơn. — 位 *vị*, ngôi. — 賤 *tiện*, hèn. — 夷 *di*, mọi. — 狄 *địch*, rợ. — 患 *hoạn*, lo. — 難 *nan*, khó; *nạn*, nạn: — 得 *đắc*, đặng, mắc, — 焉 *yên*, vậy, đâu. — 哉 *tai*, thay. — 方 *phương*, vừa, vuông. — 親 *thân*, người thân, gần, thương. — 尋 *tầm*, tiếm. — 願 *nguyện*, muốn. — 旣 *ký*, đã.

君[1]子[2]素[3]其[4]位[5]
而[6]行[7]不[8]願[9]乎[10]
其[11]外[12]

Người quân[1] tử[2] cứ[3] theo ngôi[5] mình[4] mà[6] làm[7] chẳng[8] muốn[9] nơi[10] ngoài[12] mình[11].

Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY
Generated for Tan Tran (Montana State University) on 2019-07-06 22:15 GMT / http://hdl.handle.net/2027/coo.31924074308044
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

素[1]富[2]貴[3]行[4]乎[5] 富[6]貴[7]素[8]貧[9]賤[10] 行[11]乎[12]貧[13]賤[14]素[15] 夷[16]狄[17]行[18]乎[19]夷[20] 狄[21]素[22]患[23]難[24]行[25] 乎[26]患[27]難[28]	Phải[1] giàu[2] sang[3] làm[4] theo[5] giàu[6] sang,[7] phải[8] nghèo[9] hèn[10] làm[11] theo[12] nghèo[13] hèn,[14] phải[15] mọi[16] rợ[17] làm[18] theo[19] mọi[20] rợ,[21] phải[22] hoạn[23] nạn,[24] làm[25] theo[26] hoạn[27] nạn.[28]
君[1]子[2]無[3]入[4]而 不[6]自[7]得[8]焉[9]	Người quân[1] tử[2] chẳng[3] vào[4] đâu mà[5] mình[7] chẳng[6] được[8] vậy[9].

Chớ lấy dữ nhỏ mà làm đó ; chớ lấy lành nhỏ mà chẳng làm. — Kẻ làm lành với ta, ta cũng làm lành với nó ; kẻ làm dữ với ta, ta cũng làm lành với nó ; ta đã không làm dữ với người ta ; người ta có làm dữ đặng với ta đâu. — Thấy việc lành của người ta mà tiếm việc lành của mình, thấy việc dữ của người ta mà tiếm việc dữ của mình, dường ấy mới là có ích. — Chớ lấy mình sang mà hèn người, chớ lấy mình cao mà hạ người. — Người theo việc ăn uống, thời người ta hèn nó vậy. — Trong cửa có người quân tử, ngoài cửa có người quân tử đến; trong cửa có đứa tiểu nhơn, ngoài cửa có đứa tiểu nhơn đến. — Người quân tử yêu của lấy đó có phép. — Người nghèo trí vắn. — Biết mà chẳng làm, chẳng bằng đừng có biết. — Vui việc lành người ta. — Cha lành chẳng yêu con chẳng thảo. — Vã có người dân rồi sau có vợ chồng, có vợ chồng rồi sau có cha con, có cha con rồi sau có anh em ; người thân một nhà, ấy ba đều đó mà thôi nhưng. — Người tiếc con dế ấy, ta tiếc cái lễ ấy. — Ai chẳng biết lễ. — Chẳng lo người ta chẳng biết mình, lo mình chẳng biết người ta. — Người quân tử học đạo thì thương người ; đứa tiểu nhơn học đạo thì dễ khiến. — Người có muốn lành, Trời ắt theo đó. — Bay dịch được các câu ấy chăng ? — Dịch được. — Bây lấy làm khó chăng ? — Chẳng lấy làm khó lắm. — Người nầy khá sánh với anh tôi chăng ? — Chẳng khá sánh [illegible]ấy. — Chưa biết sống, biết thác đâu (đặng).

第十九章

Đệ[1] *thập*[2] *cửu*[3] *chương*[4]

BÀI[4] THỨ[1] MƯỜI[2] CHÍN[3]

舜 *thuân*, vua Thuân. — 與 *dữ*, cùng, với, cho; *dư*, vay. — 問 *vân, vặn*, hỏi. — 察 *sát*, xét. — 隱 *ẩn*, dấu. — 揚 *dương*, dơ, bày. — 執 *chấp*, cầm. — 兩 *lưởng*, hai ; *lượng*, lượng. — 端 *đoan*, mối. — 斯 *tư*, nầy, ấy. — 施 *thi*, ra ; *thi*, cho. — 去 *khứ*, đi; *khử*, bỏ. — 求 *cầu*, cầu. — 失 *thất*, mất, uổng, lỗi. — 當 *đương*, hạp ; *đáng*, đáng.

Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY
Generated for Tan Tran (Montana State University) on 2019-07-06 22:15 GMT / http://hdl.handle.net/2027/coo.31924074308044
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

舜[1] 其[2] 大[3] 知[4] 也[5]
與[6] 舜[7] 好[8] 問[9] 而[10]
好[11] 察[12] 邇[13] 言[14] 隱[15]
惡[16] 而[17] 揚[18] 善[19] 執[20]
其[21] 兩[22] 端[23] 用[24] 其[25]
中[26] 於[27] 民[28] 其[29] 斯[30]
以[31] 爲[32] 舜[33] 乎[34].

Vua Thuân,[1] người[2] có trí[4] lớn[3] vậy[5] vay[6]! Vua Thuân[7] ưa[8] hỏi[9] và[10] ưa[11] xét[12] lời[14] gần,[13] dầu[15] dữ[16] và[17] bày[18] lành.[19] Cầm[20] hai[22] mối[23] ây,[21] dùng[24] bực giữa[26] ây[25] nơi[27] dân,[28] ây[29] đó[30] lày[31] làm[32] phải là vua Thuân[33] vậy.[34]

施[1] 諸[2] 己[3] 而[4] 不[5]
願[6] 亦[7] 勿[8] 施[9] 於[10]
人[11].

Ra[1] nơi[2] mình[3] mà[4] chẳng[5] muôn[6] cũng[7] dừng[8] ra[9] nơi[10] người.[11]

Giàu cùng sang là chỗ người ta muôn vậy, chẳng lày đạo ây dặng đó, chẳng ở vậy; nghèo cùng hèn là chỗ người ta ghét vậy, chẳng lày đạo ây mắc đó, chẳng bỏ vậy. — Chẳng lo không ngôi, lo chỗ lày lập nên; chẳng lo chẳng ai biết mình, cầu làm (sao) khá biết vậy. — Vã con người chẳng nói, nói ắt (cho) nhằm. — Một lời chẳng trúng, ngàn lời không dùng. — Người quân tử một lời lày làm trí, một lời lày làm chẳng trí; chẳng biết lời nói, chẳng lày biết người ta vậy. — Kẻ có đức ắt có lời nói, kẻ có lời nói ắt có đức. — Khá nói cùng, mà chẳng nói cùng đó, mất (lòng) người ta; chẳng khá nói cùng, mà nói cùng đó, uổng lời nói; kẻ trí chẳng mất (lòng) người ta cũng chẳng uổng lời nói. — Nói việc chẳng lành người ta, e phải lo về sau thì sao? — Con người đừng lày nhiều lời làm có ích. — Kẻ gần dẹp, kẻ xa đến. — Không làm đều chẳng (nên) làm, không muôn đều chẳng (nên) muôn, dường ây mà thôi nhưng. — Chẳng thảo có ba, vô hậu là lớn. — Ây là lời rất hay, mầy khá lày đọc và dịch đó. — Mầy xét được các lời ây chăng? — Chẳng xét được mà dịch được. — Mầy muôn nói việc anh mầy cùng tao chăng? — Tôi muôn dầu mà chẳng muôn nói. — Trời xem bởi dân ta xem.

第二十章

Đệ[1] *nhị*[2] *thập*[3] *chương*[4]

BÀI[4] THỨ[1] HAI[2] MƯƠI[3]

近 *cận*, gần. — 仁 *nhơn*, nhơn. — 恥 *sỉ*, hổ. — 勇 *dỏng*, mạnh. — 修 *tu*, sửa. — 治 *trị*, trị. — 國 *quâc*, nước. — 雖 *tuy*, tuy. — 鞭 *tiên*, roi. — 猶 *du*, còn. — 恐 *khủng*, e. — 病 *bịnh*, bịnh, lo. — 養 *dưỡng*, nuôi. — 勤 *cần*, siêng. — 庶 *thứ*, ngõ, may, các, những. — 公 *công*, tước công. — 卿 *h anh*, quan khanh. — 代 *đợi*, đời, thay, thế.

Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY
Generated for Tan Tran (Montana State University) on 2019-07-06 22:15 GMT / http://hdl.handle.net/2027/coo.31924074308044
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

好[1]學[2]近[3]乎[4]知[5]
力[6]行[7]近[8]乎[9]仁[10]
知[11]恥[12]近[13]乎[14]勇[15]
知[1]斯[2]三[3]者[4]則[5]
知[6]所[7]以[8]修[9]身[10]
知[11]所[12]以[13]修[14]身[15]
則[16]知[17]所[18]以[19]治[20]
人[21]知[22]所[23]以[24]治[25]
人[26]則[27]知[28]所[29]以[30]
治[31]天[32]下[33]國[34]家[35]
矣[36](A)

Ham [1] học, [2] gần [3] nơi [4] trí [5]; ra sức [6] làm [7] gần [8] nơi [9] nhơn; [10] biết [11] hổ, [12] gần [13] nơi [14] dòng. [15]

Biết [1] ba [3] đều [4] nầy, [2] thời [5] biết [6] đều [7] lấy [8] sửa [9] mình [10]; biết [11] đều [12] lấy [13] sửa [14] mình, [15] thời [16] biết [17] đều [18] lấy [19] trị [20] người [21]; biết [22] đều [23] lấy [24] trị [25] người, [26] thời [27] biết [28] đều [29] lấy [30] trị [31] thiên [32] hạ [33] nhà [35] nước [34] vậy [36].

Một kẻ nhơn ưa người được, ghét người được. — Ta chưa thấy kẻ ưa nhơn (cùng) kẻ ghét bất nhơn. — Có hay một ngày dùng thửa sức nơi nhơn vậy sao, ta chưa thấy kẻ sức chẳng đủ. — Nhơn xa vậy sao? Ta muốn nhơn, nhơn ấy đến vậy. — Kẻ nhơn ắt có dõng, kẻ dõng ắt có nhơn. — Người quân tử mà chẳng nhơn ấy có vậy vay, chưa có đứa tiểu nhơn mà có nhơn ấy vậy. — Ba đời (ấy) được thiên hạ, bởi có nhơn, (ba đời) ấy mất thiên hạ, bởi bất nhơn. — Kẻ chẳng nhơn mà được nước, có đó vậy; bất nhơn mà được thiên hạ, chưa có đó vậy. — Làm giàu (thì) bất nhơn, làm nhơn (thì) chẳng giàu vậy. — Giàu mà khá cầu vậy, dầu (làm) đứa cầm roi, ta cũng làm đó; bằng chẳng khá cầu, (thì cứ) chỗ ta ưa. — Người lành, ta chẳng được mà thấy đó vậy. — Người quân tử cầu nơi mình, đứa tiểu nhơn cầu nơi người ta. — Người quân tử lo không hay vậy, chẳng lo người ta chẳng biết mình vậy. — Xưa ấy dỗi con mà dạy nó. — Cha mẹ nuôi con mình mà chẳng dạy là chẳng thương con mình vậy, tuy dạy mà chẳng nghiêm là cũng chẳng thương con mình vậy; cha mẹ dạy mà chẳng học là con chẳng thương thân mình vậy, tuy học mà chẳng siêng là cũng chẳng thương thân mình vậy; ấy nên nuôi con ắt dạy, dạy thời ắt nghiêm, nghiêm thời ắt siêng, siêng thời ắt nên. Học, thời con kẻ thứ nhơn, làm quan công khanh; chẳng học, thời con quan công khanh làm kẻ thứ nhơn. — Học đường chẳng kịp, còn e mất đó.

Trò I! Dịch câu nầy: *nhơn vô bất ẩm thực.* — Thưa, *người không chẳng ăn uống.* — Còn, *không có một người mà chẳng đọc sách của người đời xưa;* dịch làm sao? — Thưa, *vô nhứt nhơn nhi bất độc cổ nhơn chi thơ.* — *Vô bất túc,* nghĩa là gì? — Thưa, *không chẳng đủ;* như nói *đủ chẳng không,* như nói *có đủ* vậy. — Dịch câu nầy: *quốc vô bất túc chi hoạn.* — Thưa, *nước khỏi lo (về sự) chẳng đủ.* — Giỏi thiệt!

Trò T! *Như chi hà nhi khả,* nghĩa là gì? — Thưa, *như đó sao mà khá?* hay là *đó đường nào mà khá?* Còn, *thiên địa tứ phương giả nam tử chi sở hữu sự dã.* — Thưa, *trời đất bốn phương là chỗ con trai có việc đó vậy.*

(A.) Từ dây tới trước, bên chữ nho đọc như bên chữ quốc ngữ; nghĩa là bên tả qua bên hữu. Còn từ dây ra sau, thì đọc theo bên tàu.

Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY
Generated for Tan Tran (Montana State University) on 2019-07-06 22:15 GMT / http://hdl.handle.net/2027/coo.31924074308044
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

天地物人十一美鮮則也以爲五六隱楊日月短長男女來往
家田飲食不有小大入之貧富牛馬修視姊姊治知手目色黃
桌椅母父菜酒惡善青紅難吾屋夷說能汝他銀金千幾見行
詩書鴨鷄而可既雖去遇及乃登欲卷錢勤廣生聞竹死失成
賤貴意心夫婦在黑曾此紙水斯其火飯貪察筆鳥嚴孝衣君
巾舜悌慈兄士諸皆多少譯出三七是非云問新未君衆亦莫
近勿處高何取教恨仁德墨分彼者所內無素四百孰實命耳
誰勇九二孰學讀與用事誠親園狗草句相白得樂味好言位
我你道民遍譬指於矣只病如自前國士患易禮代鞭門財猶
子肉益矢願氏戶弟尋施比常骨義反方古甲當哉今夕端正
哉然又後求使至乎刀工市尸爾中半豐愛足酉公谷買萬故
上下

總計二十章字彙

Phải đọc như vầy: thiên, *trời*; địa, *đất*; vật, *vật*; nhơn, *người*; thập, *mười*; nhứt, *một*; nl, *tốt*; tiền, *tươi*; v. v. Trước sau hơn 600 chữ; trót 1000 câu.

Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY
Generated for Tan Tran (Montana State University) on 2019-07-06 22:15 GMT / http://hdl.handle.net/2027/coo.31924074308044
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

父在外寄子書

爾父在家無生活計不得已遠遊外鄉以求財利因命運不辰全無積蓄空囊素手難作歸計無奈暫留所望吾兒在家爲人規矩節儉治家孝順你母則爾父無內顧之憂倘在外經營稍得如意自當速回梓里不須介意茲付某鄉鄉人去英銀若干元到可收入回信來知餘不盡言

父字付兒某收知

某年月日

子在家奉父書

大人跋涉江湖受盡風波之苦不得晨昏奉侍深望保重玉體以免家人懸念接讀手書敢不遵命乎伏願稍得資身速歸故里以承繞膝之樂也信內付來銀錢已經照信收交母親大人以充薪水之需茲因人便特此叩請

金安不一

上

父親大人尊前

某年月日

不肖兒〇〇稟

Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY
Generated for Tan Tran (Montana State University) on 2019-07-06 22:15 GMT / http://hdl.handle.net/2027/coo.31924074308044
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

父在家寄子書

自爾出外以後我心無時不切念但願有利入手切當粒積早歸小立規模長安雖好非久居之地身體務宜保重家信必須常記以免我有倚門之望也家中老幼幸獲粗安毋庸掛慮因便特此以達

子在外奉父書

遠走外鄉不能在家朝夕奉侍左右知有不孝之罪也本擬稍得資身即可奔回以爲定省之計但因財利難得無奈少留斷不敢貪戀異鄉花柳而忘故土也接讀嚴示知舉家平安不勝雀躍之至深望大人強飯增衣則兒在外可無掛慮矣但恨身中如洗未能多寄以致家中有困乏之憂茲特備花銀六元附寄某人帶回到祈收入回示是幸

上

父親大人膝下

某年月日

不肖兒 拜稟

Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY
Generated for Tan Tran (Montana State University) on 2019-07-06 22:15 GMT / http://hdl.handle.net/2027/coo.31924074308044
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

朱柏廬先生治家格言、黎明卽起、洒掃庭除、要內外整潔、
旣昏便息、關鎖門戶、必親自撿點、一粥一飯、當思來處不
易、半絲半縷、恒念物力維艱、宜未雨而綢繆、毋臨渴而掘
井、自奉必須儉約、宴客切勿流連、器具貲而潔、瓦缶勝金
玉、飲食約而精、園蔬愈珍饈、勿營華屋、勿謀良田、三姑六
婆、實淫盜之媒、婢美妾嬌、非閨房之福、僮僕勿用俊秀、妻
妾切忌艷粧、祖宗雖遠、祭祀不可不誠、子孫雖愚、經書不
可不讀、居身務其儉樸、教子要有義方、勿貪意外之財、勿
飲過量之酒、與肩挑貿易、莫占便宜、見貧苦親鄰、須多溫
恤、刻薄成家、理無久享、倫常乖舛、立見消亡、兄弟叔姪、須
分多潤寡、長幼內外、宜法肅詞嚴、聽婦言乖骨肉、豈是丈
夫、重貨財薄父母、不成人子、嫁女擇佳壻、毋索重聘、

Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY
Generated for Tan Tran (Montana State University) on 2019-07-06 22:15 GMT / http://hdl.handle.net/2027/coo.31924074308044
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

娶媳求淑女勿計厚奩見富貴而生諂容者最可耻遇貧賤而作驕態者愧莫甚居家戒爭訟訟則終凶處世戒多言言多必失毋恃勢力而凌逼孤寡毋貪口腹而恣殺牲禽乖僻自是悔悞必多頹惰自甘家園終替狎惡惡少久則受其累屈志老成急則可相依輕咱發言安知非人之譖愬當忍耐三思因事相爭焉知非我之不是須平心暗想施惠無念受恩莫忘凡事有留餘地得意不宜再往人有喜慶不可生妬嫉心人有患難不可生欣幸心善欲人見不是眞善惡恐人知便是大惡見色而起淫心報在妻女匿怨而用暗箭禍延子孫家門和順雖窶殮不計亦有餘歡國課早完即囊橐無餘可稱至樂讀書志在聖賢爲官心存君國安分守命順時聽天爲人若此庶乎近焉

Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY
Generated for Tan Tran (Montana State University) on 2019-07-06 22:15 GMT / http://hdl.handle.net/2027/coo.31924074308044
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY
Generated for Tan Tran (Montana State University) on 2019-07-06 22:15 GMT / http://hdl.handle.net/2027/coo.31924074308044
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

EN VENTE

A LA LIBRAIRIE REY, CURIOL ET Cie. RUE CATINAT, 62.

Du même auteur :

1° Riche et Pauvre (poème).....	10 cents.
2° Fables de Lafontaine (traduction).....	40 cents.
3° Télémaque de Fénelon (traduction).....	10 cents.
4° Tragédie de Joseph.....	10 cents.
5° De Saigon à Paris.....	40 cents.
6° Exposition Universelle de 1889.....	40 cents.
7° Méthode pour apprendre le français et l'annamite (1re partie).....	10 cents.

Generated for Tan Tran (Montana State University) on 2019-07-06 22:15 GMT / http://hdl.handle.net/2027/coo.31924074308044
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Google
CORNELL UNIVERSITY